

Staderapport for forundersøgelse i industrikvarteret st. 32-38 – 9. etape på motorvejen Funder - Hårup

Journalnummer: SIM 41/2009
Sted: Motorvejen Funder-Hårup
Deletape Station 32-38
SB Stednummer: 130307-12
KUAS j.nr.: 2009-7.24.02/SIM-0009

Matr. nr.: 1336bt og 1336bq samt 1565c og 1565be
Ejerlav: Silkeborg Markjorder
Sogn: Silkeborg og Gødvad
Herred: Gjern og Hids
Gl. Amt: Skanderborg og Viborg

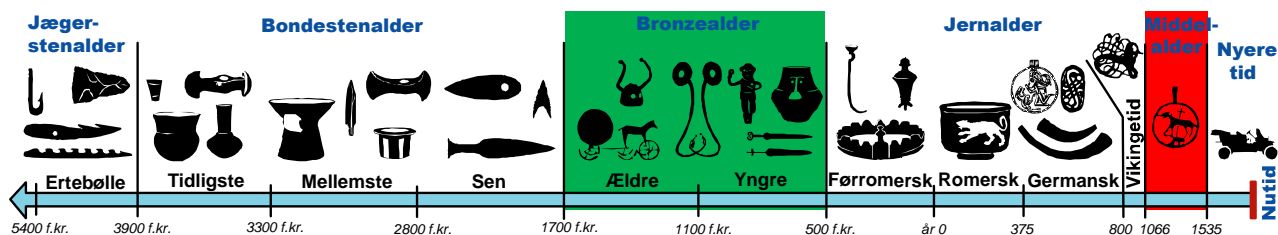

På ovenstående kort er de prøvegravede matrikler fremhævet med rødt og vejtracéet i gul streg. Med grønt er fremhævet arealerne frigivet til og med marts 2012 (KMS' 4cm kort).

Resume: I forbindelse med forundersøgelsen på matriklerne 1336bt, 1336bq, 1565c og 1565be Silkeborg Markjorder viste det sig, at store dele af arealet allerede var gennemgravet. Enkelte steder var det dog muligt at registrere det oprindelige terræn, og i den sydlige del af Dyrehaven fremkom flere kogestensgruber, sandsynligvis fra bronzealderen samt et hus fra ældre middelalder. De øvrige registrerede anlægsspor var alle moderne nedgravninger til blandt andet dræn og bygninger.

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Undersøgelsens resultater	3
Topografi	7
Fortidsmindelandskabet.....	7
Udgravningsdata.....	8
Metode	8
Fremtidigt arbejde.....	9

Tidslinje med de identificerede perioder. Med grønt er markeret den sandsynlige datering af kogestensgruberne og med rødt er markeret dateringen af huset i den sydlige del af Dyrehaven.

Indledning

Sagen er opstået i forbindelse med anlæggelse af motorvejen mellem Funder og Hårup, som her løber igennem et kuperet terræn med mange plane flader mellem smeltevandsdale, som er ganske oplagt til bebyggelse i mange af forhistoriens perioder.

Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet; Thomas Helsteds Vej 11, 8660 Skanderborg Att. Kenneth Holme Poulsen. Al korrespondance med bygherre er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Kulturhistoriske Museum og Kenneth Holme Poulsen.

Undersøgelsens resultater

Denne rapport beskriver forundersøgelsen på matriklerne 1336bt, 1336bq, 1565c og 1565be Silkeborg Markjorder, i henholdsvis Silkeborg og Gøvdal sogne mellem motorvejens station 32 og 38.

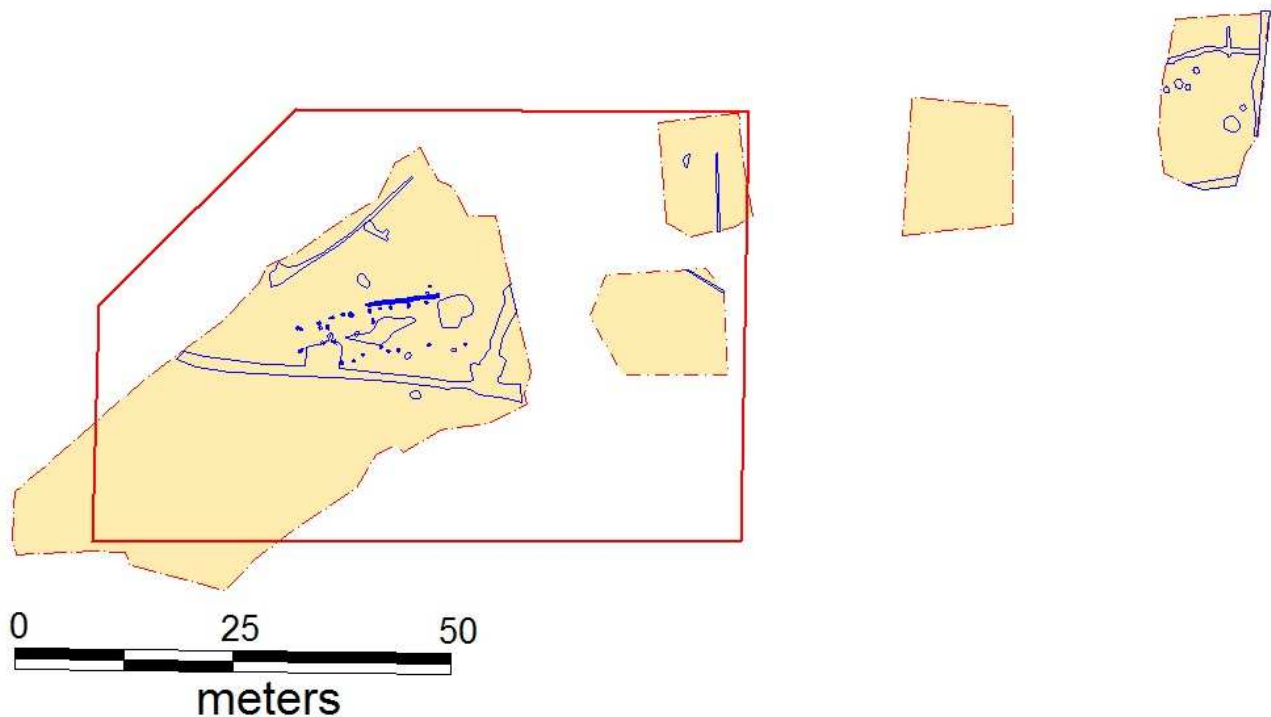
Sydlig del af matrikel 1336 bt, Kejlstrupvej 92

Undersøgelsen af den sydlige del af den gamle Dyrehave blev foretaget sideløbende med afrømningen af mulden i forbindelse med forsænkning af samlingsbrønde indtil 9 meter under terræn. Dette krævede en stor del af det afsatte areal til arkæologisk undersøgelse og blev undersøgt i august 2012.

Middelalderhuset ved afrømning med maskine, august 2012. Bemærk rækken af stolpehuller mellem maskinen og den orange markeringspæl.

På arealet fremkom spor efter et hus fra ældre middelalder bestående af to parallelle stolperækker med en væggrøft mod nord samt to indre rækker af indre tagbærende stolper. Huset var delvist ødelagt af en moderne grøft.

Undersøgt arealer i Dyrehavens sydlige del. Bemærk huset i det vestlige felt og de cirkulære kogestensgruber i det østlige felt.

Da Aarsleff skulle etablere rørlægning øst for hovedfeltet med middelalderhuset blev den resterende del undersøgt i oktober 2012. Det fremgik dog tydeligt at store dele af arealet var ødelagt ved gennemkørsel med fældet træ fra Dyrehaven. Arealet var meget vandmættet og den tunge transport med træ havde medført indtil 1 meter dybe kørespor tværs gennem området. Det var i denne forbindelse kun muligt at registrere to mindre felter i den østlige del af hovedfeltet, dog kun med moderne drængrøfter.

Oversigt fra bakke i Dyrehaven mod hovedfeltet langs Kastaniehøjvej. Bemærk de dybe kørespor med vand specielt i området omkring gravemaskinen på hovedfeltet, oktober 2012.

De resterende små felter øst for hovedfeltet blev undersøgt på samme tidspunkt, og der fremkom flere cirkulære nedgravninger med varmpåvirkede sten og trækul – de såkaldte kogestensgruber, der sandsynligvis skal dateres til bronzealderen. Anlæggene varierede i størrelse mellem 70 og 180 cm i diameter og lå alle i feltet øst for den eksisterende bæk.

Matrikel 1336bq, Kastaniehøjvej 29-31

Området med den tidligere oplagringsplads for Flyttemand Svendsen blev ikke undersøgt, da Aarsleff forsøgsmæssigt havde anlagt en prøvespuns i omkring 9 meters dybde, hvorfor størstedelen af arealet var gennemgravet.

Arealet for prøvespunsen set fra øst, oktober 2012.

Ved en nærmere gennemgang af nedgravningsskanterne, var det dog ikke muligt at lokalisere et oprindeligt muldlag, hvorfor arealet skønnedes at være terrænreguleret forud for etableringen af parkeringsarealet på arealet.

Matrikel 1565c, Lillehøjvej 9

Ved forundersøgelsen i september 2012 blev der udlagt 6 korte søgegrøfter med en samlet længde på ca. 85 meter i 2 meters bredde. Søgegrøfterne blev anlagt med hensyntagen til nedrevne bygninger, opbrudte parkeringsarealer m.m.

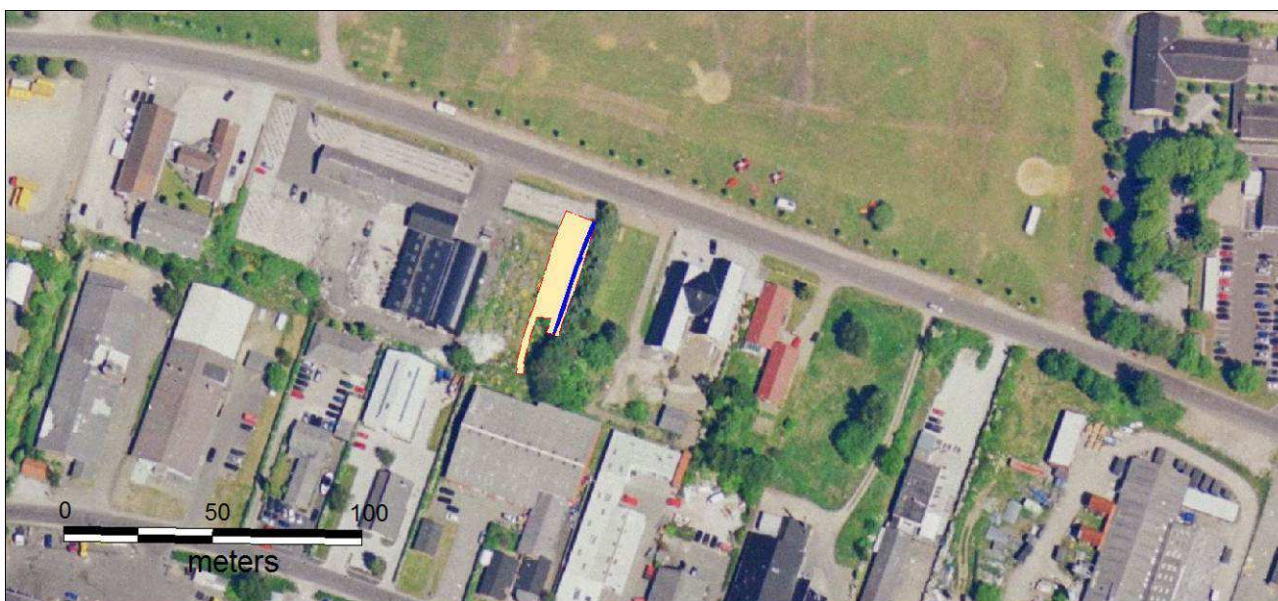
Der blev kun påtruffet moderne nedgravninger på arealet og specielt den sydlige del var helt gennemgravet.

Søgegrøfterne på Lillehøjvej 9. Bemærk de moderne nedgravninger markeret med blå i de sydlige søgegrøfter.

Matrikel 1565be, Kastaniehøjvej 25

Arealet blev muldafrømmet i september 2012 umiddelbart forud for etableringen af forbindelsesvejen mellem Kastaniehøjvej og Lillehøjvej. Der fremkom kun en enkelt moderne kabelgrøft på arealets østlige del.

Muldafrømmet areal i forbindelse med forbindelsesvejen mellem Kastaniehøjvej og Lillehøjvej. Bemærk moderne kabelgrøft i den østlige del af arealet.

De fremkomne historiske og forhistoriske anlæg på de ovennævnte matrikler er udgravet. De resterende anlæg var moderne eller af så spredt en karakter, at en egentlig arkæologisk undersøgelse ikke er nødvendig. Matriklerne er hermed frigivet til anlægsarbejdet.

Topografi

Det berørte område ligger for foden af de stejle skråninger ned til Silkeborg Langsø på et forholdsvist fladt plateau omkring kote 30 over havet. Herfra falder terrænet jævnt mod syd til søen omkring kote 20 over havet.

Forundersøgelsesernes placering på det flade plateau nord for Silkeborg Langsø. Bemærk de stejle skråninger mod nord. Rød oval angiver området for undersøgelser efteråret 2012.

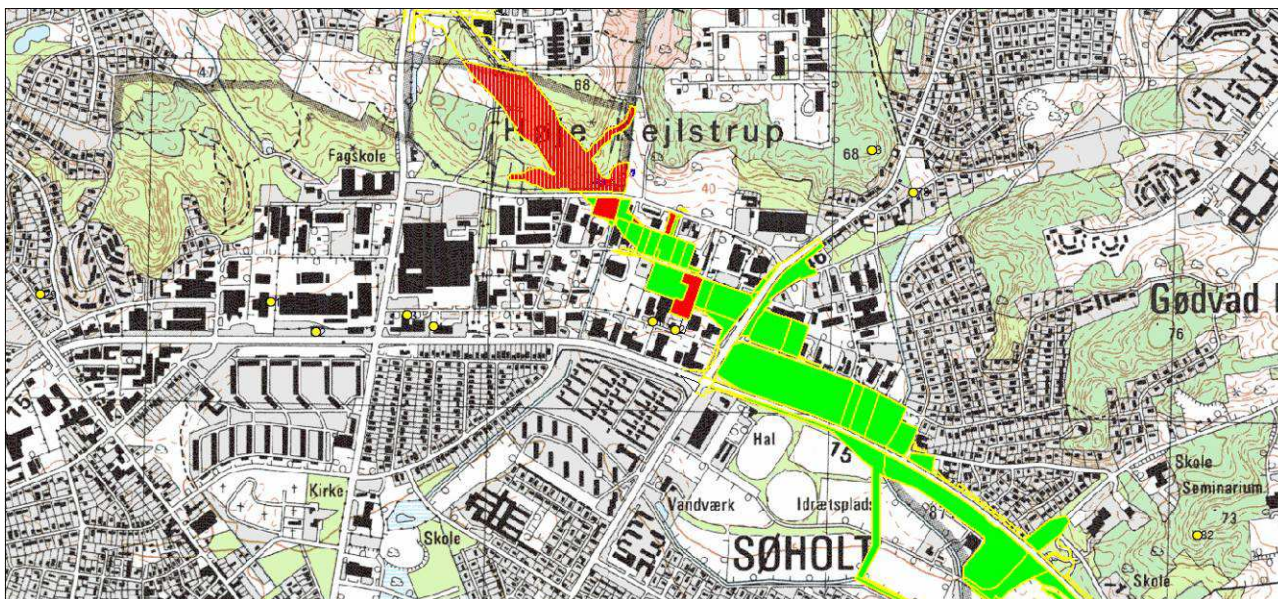
Det berørte område ligger for foden af de stejle skråninger i nord og delvist ind i de store vådområder på plateauets vestlige del. Afvandingen af vådområderne sker blandt andet via Kejlstrup Grøft.

Undergrunden består overvejende af gruset sand, dog varierende fra gulbrunt let leret sand til orangebrunt gruset sand med jernudfældninger.

Fortidsmindelandskabet

I lokalområdet er der på forhånd registreret flere fund og fortidsminder. På det flade plateau er der registreret 6 gravhøje, hvoraf en enkelt fremstår markant i terrænet i dag (sb.nr. 2, Bredhøj, Silkeborg Markjorder) foran Bilernes Hus. De resterende høje har ligget i en øst-vest orienteret linje umiddelbart nord for Nordre Ringvej i det nuværende industrikvarter (sb.nr. 1, 3 og 4, Silkeborg Markjorder samt 1 og 2, Gødvad By).

Indenfor omkring 1 kilometer fra de berørte matrikler kendes endvidere en vejkiste fra nyere tid (sb.nr. 78, Gødvad By), en overpløjet gravhøj (sb.nr. 3, Gødvad By) samt et enkeltfund fra bronzealderen (sb.nr. 60, Gødvad By)

Registrerede fund og fortidsminder i området omkring Nordre Ringvej, Silkeborg. De forundersøgte matrikler er markeret med henholdsvis rødt (efterår 2012) og grønt (til og med sommer 2012). Undersøgelser i "Dyrehaven" er markeret med stribet rød signatur, da det kun var den sydlige del af området, der blev undersøgt. Motorvejstracéet ses i gul streg. Topografisk kort 1:25.000.

Udgravningsdata

Sagen er journaliseret på Silkeborg Museum som SIM 41/2009 Motorvejen Funder-Hårup. Sagsansvarlige for byherre er Kenneth Holme Poulsen.

Ansvarshavende på museet er Peter Mohr Christensen, som har stået for den indledende korrespondance.

Forundersøgelsen blev foretaget af flere omgange i løbet af sommer og efterår 2012, påbegyndt den 8/8. 2012 og afsluttet i felt den 23/10. 2012.

Undersøgelsen er foretaget af arkæologerne Karen Rysgaard, Poul C. Mikkelsen, Maria Fuglsang Thiemke og Leif Erik Vaag (virksomhedspraktikant).

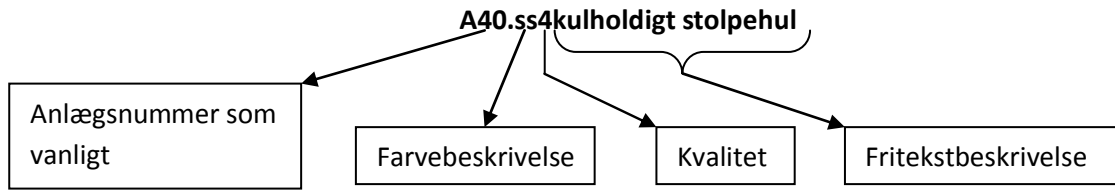
Udgravningens resultater er registreret løbende, og foreligger efter endt beretningsarbejde til fremvisning på museet ved anmodning. Materialet består af digitale feltplaner med notater, anlægsbeskrivelser og digitale fotos.

Metode

Entreprenørarbejdet er foretaget af skiftende maskinførere ved Aarsleff overvejende med en stor gravemaskine på bånd, påmonteret 2 meter bred skovl. Muld, opfyld og råjord er holdt separat, således at jordtyperne i store træk har kunnet genplaceres i korrekt orden, efter vi har gjort vores iagttagelser.

Anlægsspor og forstyrrelser er indmålt med differentiell GPS, og dette materiale ligger til grund for de her viste oversigtskort.

Til projektet er der ved indmålingen anvendt et beskrivelsessystem til anlæggene, bestående af to bogstaver til en basal farvebeskrivelse, en karakter for den kulturhistoriske relevans, samt en klassifikation og beskrivelse sidst.

Herved optimeres datakvaliteten, og muligheden for at vurdere den kulturhistoriske relevans betragteligt.

Fremtidigt arbejde

Med indeværende rapport anses feltarbejdet på matriklerne 1336bt og 1336bq samt 1565c og 1565be Silkeborg Markjorder som afsluttede.
Arealerne er hermed frigivet til anlægsarbejdet.